

Pondělí: Fotogalerie Úterý: Archiv Středa: Věda Čtvrtek: Čekstajl I Short Pátek: Kalendář hrdinů I Politika na ulici I Šachy

Češi se nemusejí bát

JANA ŠMÍDOVÁ

Krátce po rozdělení České a Slovenské federativní republiky a vzniku samostatné České republiky v lednu 1993 vyšel v Lidových novinách krátký rozhovor Jany Šmídové se spisovatelem **Josefem Škvoreckým**. Exilový nakladatel a autor *Zbabělců* v něm chválí šikovnost Čechů a o další osud tehdy mladičkému státu se rozhodně nestrachuje.

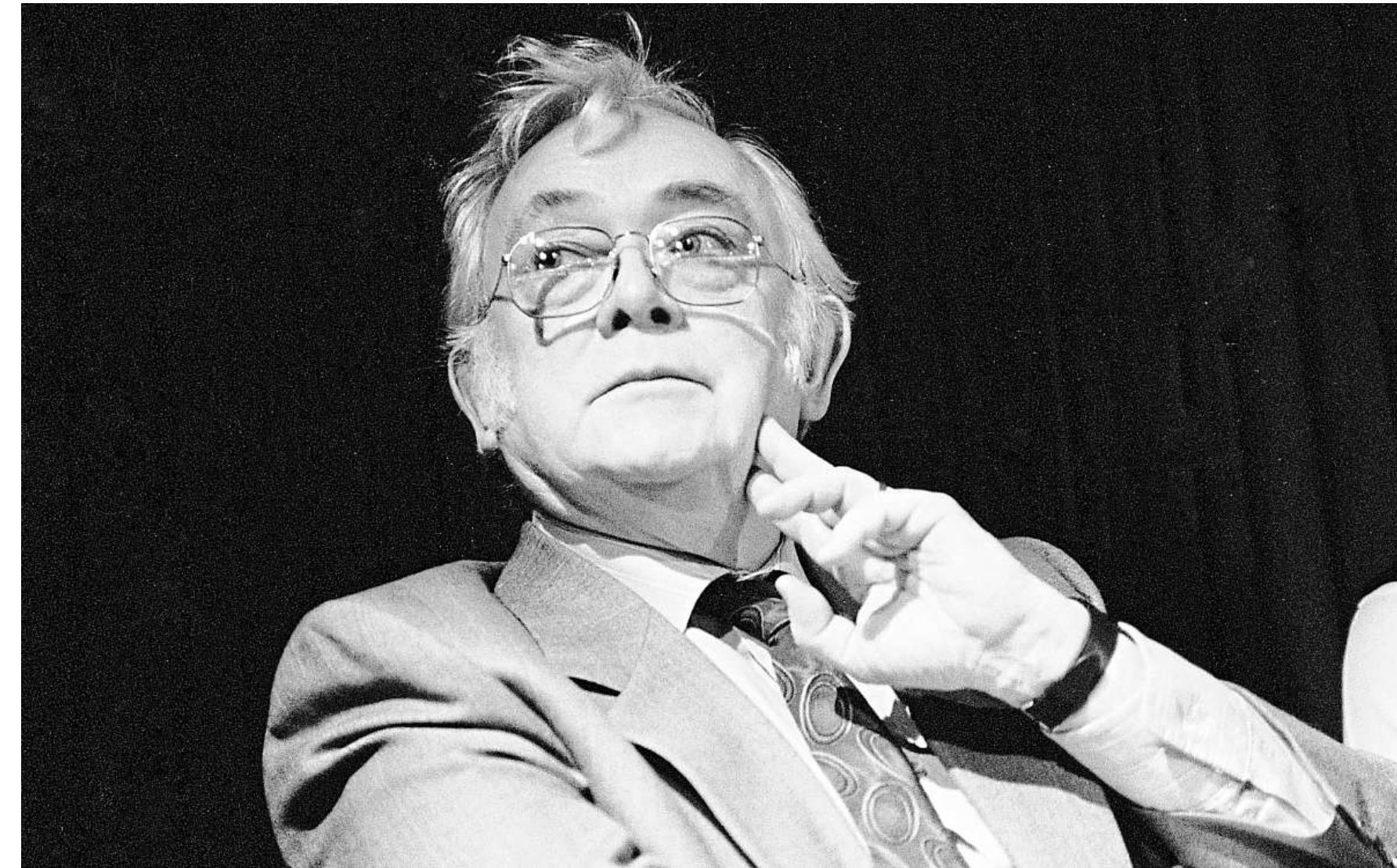
Jako muž, který měl v té době za sebou mnohaletou zkušenost s životem v kanadském Torontu, už věděl, co s sebou nese demokracie. K tehdejšímu nárůstu kriminality u nás poznamenává, že nezná společnost, která by se s těmito „nepěknými věcmi“ dovedla beze zbytku vypořádat.

„Nemyslím si, že nový český stát by se měl o budoucnost obávat. Jsou to staré průmyslové země, je tu spousta lidí, kteří umějí všelijaké věci“ – odpovídá spisovatel Josef Škvorecký na otázku, jaké šance dává právě zrozenému státu.

„V exilu jsem se seznámil s několika řemeslníky českého původu, z nichž se během roku stali zámožní lidé. Můj známý automechanik neuměl ani slovo anglicky, byl celý vystrašený z toho, co bude v emigraci dělat. Za půl roku už měl dům a velice se uplatnil, protože prostě uměl opravovat auta. Když přijedete do americké autoopravy, napojí vás na computer a zjistí, že je třeba vyměnit pumpu. Tak vám vymění pumpu a vůbec se tu rozbitou nepokusí spravit, protože to neumějí. Kdežto můj známý opravoval doma takový všelijaký křápy, kterých byly u nás plné silnice. Uměl to skvěle a stal se nejoblíbenějším automechanikem v malém městě ve státě New York. Pak se přestěhoval do Kalifornie a tam má zase velkou dílnu. Když tohle Češi dokázali v exilu, proč by to nedokázali doma?“

LN U kolébky státu však nestojí jen ekonomická soudička. Stejně důležité je morální klima. Stát se teprve rodí a už registrujeme netoleranci, růst kriminality, zlodějiny, malost.

Morální bahno, zločinnost a všechno, o čem mluvíte, zde přece bylo pořád. Jenže za komunistů se o tom nesmělo mluvit. A navíc kradl každý. Řčení „kdo nekrade, okrádá rodinu“ se považovalo za normální. Teď jsou tu sku-

Spisovatel v roce 1993. Tehdy po 22 letech ukončil činnost jeho exilové nakladatelství '68 Publishers, kde do té doby vyšlo 227 knižních titulů.

FOTO ARCHIV MAFRA

teční zloději, kteří za krádeže půjdou sedět. Dřív soudci někoho jednou za rok odsoudili, aby se neřečko. I prostituce tu byla všude, holky byly v úzkém spojení s StB. Teď šlapou v režii pasáků jako kdekoli jinde na světě. To jsou samozřejmě nepěkné věci, ale existují všude. Neznám společnost, která by se s nimi dovedla beze zbytku vypořádat.

LN Některé země to však zvládají lépe než jiné.

Býdlím v Torontu, ve čtvrti, kde je prostituce hrozný problém. Tam jsou prostitutky motorizované. Přijedou dodávkami, zastaví na rohu, zákazník vezmou dovnitř a tam vykonají obchodní transakci. Místní občané reagovali po svém. Poznamenávali si čísla aut, kterými zákazníci přijíždějí, a oznámili to policii. A ta to obratem dala vědět jejich manželkám. Nevím, jestli je to zcela legální nebo morální, ale je to účinné.

VYŠLO V LIDOVÝCH NOVINÁCH 4. 1. 1993

LN Jednou z mála věcí, které může český národ nabídnout světu okamžitě, je kultura, umění. Neděláte si starost o její osud, nebojíte se masivní amerikanizace?

Vůbec se neobávám špatného vlivu americké televize, škváru a pokleslého vkusu. V raných padesátých letech jsem šel po Václavsku se Zdeňkem Urbánkem,

a protože jsem byl mladej a blbej, snažil jsem se být spravedlivý i ke komunistům. A říkám Zdeňkovi: „Jsou to hrozný hajzlové, zničili, co mohli, ale zabránili tomu, že už nevychází žádný škvár.“ Odpověděl mi, že vydávájí zase jiný druh škváru. A tady je jakási zákonitost. Když není na trhu škvár, není tam ani James Joyce.

Josef Škvorecký s manželkou Zdenou Salivarovou

FOTO ČTK

POZITIVNÍ ZPRÁVY

Fond vzdělání letos podporuje 84 studentů

Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové (VDV) ve spolupráci s ČSOB již 28 let poskytuje studentům se sociálním nebo zdravotním znevýhodněním studijní stipendia. Pravidelnou finanční pomoc v letošním školním roce nově získalo 13 nadaných studentů. Stipendium z Fondu vzdělání tak celkem pobírá 84 lidí se zdravotním či sociálním handicapem. „Stále je mnoho

mladých nadaných lidí, kterým zdravotní handicap nebo nepříznivá finanční situace rodiny značně komplikuje studium středních či vysokých škol,“ podotýká Monika Granja, ředitelka VDV. Fond vzdělání vznikl v roce 1995 a od té doby získalo stipendium 679 lidí, dalších 614 studentů obdrželo jednorázový příspěvek. Více informací najdete na webu Vdv.cz.

Tipy a snímky do rubriky zasílejte na pozitivnizpravy@lidovky.cz

Fond vzdělání zajistil od roku 1995 stipendia pro téměř 700 nadaných, ale zdravotně či sociálně znevýhodněných studentů

FOTO VDV - ZDENĚK CHRAPEK

POSLEDNÍ SLOVO

Umanutci

To jsem ráda, že jste pořád naživu, začala telefonický hovor paní N. ještě dřív, než jsem si stačila uvědomit, kdo vlastně volá. Zavzpomínala, že jsme se naposled viděly snad před deseti lety, jestli to nebylo víc, a plynule navázala, k čemu bych jí mohla být, když už jsem naživu, užitečná.

Paní N. je mirmě excentrická, dost urputná a poněkud mnoho-mluvná, čímž tak trochu odrazuje. Ostatně právě kvůli tomu se ozvala. Nechápe, proč se jí lidi z ministerstva školství vyhýbají, k házejí jí klacky pod nohy, když je přece jasné, že její metoda čtení je skvělá a pomáhá i dyslektikům, přesněji řečeno vůbec nedovolí, aby se jejich dyslexie projevila.

Inženýr J. má podobný problém s komunikací. Je potřeba okamžitě zakázat výrobu cihel

z pálené hlíny, volá mi pravidelně, asi abych to zařídila. Ví o energeticky podstatně šetrnější výrobku, ale všichni jsou podplacení a nedbají.

Lidi, jako jsou paní N. a pan J., se hlásí víc. Úřady si proti nim vybudovaly hradby v podobě podatel, odborů pro práci s veřejností, tiskových mluvčích a tak podobně, pořídily si neprostopupné ústředny. Občas jim ovšem proteče mezi prsty kousek zlata. Paní N. jeden náhodou nabízí, a to přesto, že se tento na první pohled neleskne. Původně zpěvačka totiž kdysi přišla na to, že některé metody by bylo užitečné převést z oblasti zpěvu do oblasti učení, konkrétně elementárního čtení.

Taky mi to původně připadalo za vlasy přitažené. Pak se ale jedno z vnučat odmítlo čtení nejen

naučit, ale vůbec učít. Ne že by nerozeznávalo písmenka, ta se chlapeček naučil rychle, jenže mu přišlo zbytečné, nebo snad obtížné, je spojovat. Zkoušeli jsme ledaacos, vyčerpali trpělivost několika členů rodiny, a začali si dokonce zvykat na slovo analfabet, načež jsem rozhodla naložit dítě do auta a odvézt k paní N. Vzpomínám, že to bralo jako zasahování do osobní integrity a dost se bránilo, ale nakonec podleho fyzické přesile a v rezignovaném stavu přestálo hodinovou přednášku po osobní úpravě. Ona by byla trvala ještě déle, kdybych neztratila nervy a důrazně nežádala nahradit teorii praktickou ukázkou. Ta trvala jen asi pět minut. Paní N. napsala slovo „sluníčko“ a přikázala chlapci, že smí vyslovit jen písmeno, na které ukáže dirigetskou hůlkou. Ukázala na

„S“ a dítě muselo syčet dlouho, než se hůlka posunula dál a bylo dovoleno připojit následující hlásku jako notu táhlé písničky.

Nebudu napínat. Stačilo těch pět minut – a analfabet čel! Netuším, jestli to náhodou nebylo z hrůzy, že by musel ještě znovu posluhat hodinovou přednášku, ale fakt je, že já si od té doby dávám pozor, abych nepřehlédla inspirující myšlenku jenom proto, že je obalená odrazujícími množstvím slov. A míním to dělat dál. Příroze- ně, jen dokud budu živá.

(Nevíte o někom, kdo rozumí stavebním materiálům?)

RADKA KVAČKOVÁ

